
Podijeljena fizička skrb: Pregled istraživanja (dio I. od II)

DR. LINDA NIELSEN

I. dio ovog članka u dva dijela usmjeren je na glavne probleme vezane uz zajedničku fizičku skrb, stajalište djece, roditeljski sukob, suradnju i prihode roditelja. U II. dijelu raspravlja se o karakteristikama očeva, ishodima za djecu (npr. o školskom uspjehu i ponašanju) te o stabilnosti modela podijeljenog roditeljstva. Referentna literatura za oba djela navedena je na kraju I. dijela.

Diljem svijeta podijeljena fizička skrb postaje sve učestalija. Donedavno je tek 5-7% američke djece po razvodu roditelja provodilo najmanje jednu trećinu ukupnog vremena sa svakim od roditelja. Većina djece živjela je isključivo s majkom provodeći u očevu domu (1) tek 4 do 5 noći mjesečno. No, promjena je očita. Primjerice, u saveznom državama Arizona i Washington 30-50% djece čiji su se roditelji razveli u posljednjih nekoliko godina, barem trećinu vremena provode sa svakim od roditelja (2;3), kao i 30% djece čiji su se roditelji razveli u saveznoj državi Wisconsin 1996.-2001. godine (Melli i Browne, 2008.). Slično tomu, u Australiji, Nizozemskoj i Danskoj približno 20% djece razvedenih roditelja nalazi se pod zajedničkom fizičkom skrbi (4;5). U međunarodnoj studiji 14 zemalja učestalost podijeljenog roditeljstva varirala je 7-15% (6). U Norveškoj 25% djece ima roditelje koji žive odvojeno, od kojih 8% djece živi s očevima, a 10% ih živi u dva doma (7). U Švedskoj, gdje sud ima pravo dodijeliti naizmjenično boravište čak i kad je jedan od roditelja protiv takve odluke, 20% djece razvedenih roditelja živi u dva doma (8). Zanimljivo, u Francuskoj oko 12% djece roditelja koji žive odvojeno provodi svoje vrijeme unutar dva doma dok dodatnih 12% djece živi s očevima provodeći neko vrijeme s majkama (9). Štoviše, u Francuskoj je od 2002. godine podijeljena fizička skrb

istaknuta zakonska opcija za roditelje u razvodu. Zaista, na listi mogućih planova roditeljstva podijeljena fizička skrb nalazi se na prvom mjestu, a uključuje i koristi od zdravstvenog osiguranja i dječji doplatak za oba roditelja uzdržavane djece (10).

VIŠE OD 20 STUDIJA

Danas postoji više od 20 studija o obiteljima podijeljenog roditeljstva i slika je sve jasnija – a ona je protivna uobičajenim pretpostavkama i krivim predodžbama o tim obiteljima. Ipak, publikacije i rasprave o podijeljenom roditeljstvu često ignoriraju

Linda Nielsen, Dr obrazovanja profesor je Adolescentne i Psihologije obrazovanja na Wake Forest University u Winston Salemu, u saveznoj državi North Carolina. Njena područja ekspertize su odnosi otac-kćer i podijeljeno roditeljstvo nakon razvoda. Njezin rad o očevima i kćerima, s naglaskom na razvedene očeve, prikazan je na PBS, NPR i u brojnim časopisima i novinama na međunarodnoj razini. Osim brojnih članaka, napisala je četiri knjige o odnosima otac-kćer i sveučilišni udžbenik o psihologiji adolescenata. Kao član Association of Family and Conciliation Courts (Udruženje obiteljskih sudaca i sudaca izmiritelja) i Southeastern Psychological Association (Udruženje psihologa jugoistoka), održala je brojne prezentacije o podijeljenom roditeljstvu i razvedenim očevima i radila kao vještak u istraživanjima o podijeljenom roditeljstvu. Više informacija o njenom radu dostupno je na njezinoj web stranici www.wfu.edu/~nielsen ili putem e-maila: nielsen@wfu.edu.

ova brojna istraživanja, a pažnja se pridaje nekolicini studija –koje su najčešće usredotočene na male, odabrane uzorke visoko konfliktnih, nikad vjenčanih roditelja, među kojima je bilo fizičkog zlostavljanja. Primjerice, nedavni članak u British law school journal ima naslov "Zajednička fizička skrb: pregled nedavnih dokaza istraživanja", iako članak obuhvaća tek četiri studije koje se temelje na uzorku velikog broja roditelja koji nisu bili u braku (11).

Noćenje djece koristi više od kontakata tijekom dana.

Zato je cilj ovoga članka sumirati sve danas dostupne studije o obiteljima s podijeljenim roditeljstvom. Nekoliko se termina koristi za obitelji u kojima djeca najmanje 35% vremena provode sa svakim roditeljem nakon njihova razdvajanja: dvojno prebivalište, podijeljena fizička skrb, zajednička skrb, zajednička fizička skrb i podijeljeno roditeljstvo. Ostali oblici obitelji nazivaju se "jedno boravište" ili "majčinsko" boravište, budući da 95% djece koja žive sa samo jednim roditeljem žive s majkom.

OSNOVNA PITANJA POVEZANA S PODIJELJENIM RODITELJSTVOM

Unatoč rastućoj popularnosti, podijeljeno roditeljstvo još uvijek izaziva zabrinutost i rasprave. U akademskim radovima, zakonodavnim raspravama o reformama zakona o povjeri djece i tijekom sudskih postupaka obično se ističe 6 pitanja kao argumenata protiv podijeljenoga roditeljstva. *Prvo* je da djeca neće imati značajnije koristi od života u obitelji s podijeljenim roditeljstvom nego od života u obitelji s jednim roditeljem, dok s drugim roditeljem provode dva vikenda mjesečno. Ukratko, dodatno vrijeme s ocem nije za dijete korisno. *Drugo*, očevi mogu održavati kvalitetnu vezu s djecom bez potrebe da s njima žive više od par vikenda mjesečno. To znači da visoko-kvalitetno roditeljstvo i bliske, značajne veze nisu povezani s količinom vremena koje očevi provode s djecom – ni s tim kako je to vrijeme raspoređeno. *Treće*, obiteljski prihodi, suradnja među roditeljima i visoko-kvalitetno roditeljstvo onoga roditelja s kojim dijete živi, korisniji su za dijete nego provođenje 30-50% vremena sa svakim od roditelja. Drugim riječima, podijeljeno roditeljstvo nije povezano s dobrobiti djeteta. *Četvrto*, podijeljeno će roditeljstvo uspjeti i pridonijeti dobrobiti djeteta samo ako su roditelji

suradljivi, malo su ili nimalo konfliktni, relativno su dobro obrazovani i financijski iznadprosječno stojeći i slažu se oko dijeljenja roditeljstva te pri dogovoru ne trebaju intervencije odvjetnika, sudaca ili medijatora. Ukratko, ono uspijeva tek nekolicini roditelja. *Peto*, većina obitelji s podijeljenom skrbi neće u tome uspjeti zbog stresnosti i problematičnosti takve organizacije i za roditelje i za djecu. Zato, zašto svakoga izlagati ovom neugodnom pokusu, kad tako rijetko uspijeva? I *šesto*, većina je djece u podijeljenom roditeljstvu pod stresom, nezadovoljno je, osjeća se nesigurno, nestabilno i zabrinuto zbog života u dva doma. Ukratko, djeca mrze podijeljeno roditeljstvo i zamjeraju svojim roditeljima što su im ga nametnuli.

Sa svakim od ovih šest argumenata bavit ćemo se u svjetlu istraživanja koja ćemo predstaviti u ovom pregledu. No, prvo predstavljamo tri premise na kojima se temelji podijeljeno roditeljstvo. *Prvo*, za djecu je korisna maksimizacija vremena s ocem s kojim ne žive. *Drugo*, noćenje je važnije od kontakta samo tijekom dana. *Treće*, većini se djece ne sviđa i ne odobravaju život samo s majkom i posjećivanje oca par vikenda mjesečno.

VRIJEME S OCEM S KOJIM DIJETE NE ŽIVI: JE LI VAŽNO?

Osnovna pitanja u korijenu podijeljenog roditeljstva jesu: Koristi li većini djece provođenje vremena s ocem s kojim ne žive? Čini li količina vremena ili način na koji je vrijeme raspoređeno ikakvu razliku? Ukratko, je li vrijeme provedeno s ocem važno? Ako ne, onda podijeljeno roditeljstvo počiva na iracionalnoj i neutemeljenoj pretpostavci. Ironično, oni koji tvrde da vrijeme provedeno s ocem s kojim dijete ne živi nema, ili ima malo utjecaja na dijete citiraju meta analizu Amata i Gilbretha – studiju koja *nije* donijela takav zaključak (12). Ta je analiza 63 studije ispitivala povezanost između učestalosti kontakata s ocem i školskog uspjeha djece kao i njihovih internaliziranih i eksternaliziranih problema. Autori naglašavaju dva bitna ograničenja ove analize. *Prvo*, *nije* bilo moguće odrediti koliko su vremena očevi provodili s djecom budući da učestalost kontakata nije isto što i količina vremena. *Drugo*, podaci o nevjenčanim očevima pridruženi su podacima o razvedenim očevima. Tako su podaci o nevjenčanim očevima koji su relativno kratko, ili nisu nikad živjeli s djecom analizirani skupa s podacima o razvedenim očevima koji su s djecom živjeli godinama.

Tako su podaci o nevjenčanim očevima koji su relativno kratko, ili nisu nikad živjeli s djecom analizirani skupa s podacima o razvedenim očevima koji su s djecom živjeli godinama.

Istraživače zato nije iznenadila niska povezanost kontakata s ishodima za djecu. Usprkos tomu, povezanost *jest* utvrđena. Još je važnije da je povezanost u nedavnim istraživanjima (1989.-1999.) bila veća nego u prethodnim studijama (1970.-1988). "Sukladno očekivanom, djeci je bilo bolje kad su provodila vrijeme s očevima s kojima su imali pozitivan odnos i koji su bili aktivnije uključeni u roditeljstvo." (str. 570). U skladu s tim predložene su promjene politike skrbi kako vrijeme s očevima ne bi bilo ograničeno samo na vikende. U jednom još novijem pregledu istraživanja, Amato ponovno zaključuje kako: "prema tomu, politiku i intervencije osmišljene radi poboljšanja veza između očeva i djece treba podržavati i poticati". (str.192) (13).

Većini se djece ne sviđa roditeljstvo "svakog drugog vikenda".

Novije studije nastavljaju pokazivati kako je količina vremena koju očevi koji ne žive s djecom provode s njima usko povezana s kontinuitetom i s opstojnošću njihove povezanosti. Ovo je nedvojbeno dokazano u brojnim studijama na velikim uzorcima. Primjerice, 650 mladih odraslih Amerikanaca na nacionalnom uzorku (14), 162 britanske djece (15), 1200 studenata Sveučilišta u saveznoj državi Missouri (16), 99 studenata u saveznoj državi Virginia (17), 105 kanadskih studenata (18), 80 pretežno hispaničko-američkih studenata s Floride (19) i 245 adolescenata u Njemačkoj (20).

Bliska i trajna veza s očevima trebala bi – sama po sebi – predstavljati dovoljno opravdanje za povećanje vremena koje djeca provode s očevima. No, vrijeme koje dijete provodi s ocem s kojim ne živi povezano je i s drugim pozitivnim ishodima za djecu, kao što je veće samopoštovanje (21) (22), manja zastupljenost delikvencije i konzumacije droga (23) (24), manja prisutnost problema ponašanja (25), pušenja i napuštanja školovanja (26; 27). Činjenica je da su adolescenti koji u cjelovitoj obitelji nemaju osjećaj bliske povezanosti s ocem delikventniji od adolescenata razvedenih roditelja koji su ostvarili blisku vezu s ocem (28).

Druga premisa na kojoj se temelji podijeljeno roditeljstvo jest da djeca imaju veću dobrobit od noćenja kod oca nego od samo dnevnih kontakata.

Samo se jedna studija u kojoj je sudjelovalo 60 adolescenata iz Australije izravno bavila ovim pitanjem. Oni koji su noćili kod oca osjećali su više povezanosti s ocem te su smatrali da očevi više znaju o tomu što se zbiva u njihovim životima od onih koji su provodili podjednaku količinu vremena s očevima, ali nisu kod njih nikad noćili. Oni koji su živjeli s ocem više od 30 noći u godini osjećali su se udobnije i osjećali su veću pripadnost u očevu domu, smatrajući da ih očevi bolje poznaju, od onih koji su kod oca noćili rjeđe. Vrijedno je napomenuti da je ova dobrobit za dijete rasla neovisno o stupnju sukoba među roditeljima (29).

VRIJEME S OCEM: STAJALIŠTA DJECE

Treća premisa modela podijeljenog roditeljstva jest da većina djece želi više vremena živjeti s očevima. Većini njih ne sviđa se roditeljski plan "svakog drugog vikenda". Ovaj je dokaz zaista konzistentan i čvrst u istraživanjima djece razvedenih. Većina djece izvještava kako želi više vremena provoditi s ocem dok najdulgotrajnijom i najvećom negativnom posljedicom razvoda smatraju slabljenje ili gubitak veze s ocem (30-32) (33). Većina djece koja su živjela s majkom izjavila su da bi im podijeljeno roditeljstvo bilo u najboljem interesu (16; 19; 34-36). Ne iznenađuje da je veza s očevima već bila previše napeta ili nepovratno izgubljena kad su očevi u ranoj odrasloj dobi djece pokušali obnoviti tu vezu (37) (16). Kao jedna od najcjepjenijih istraživača u području djece i razvoda, Joan Kelly navodi: " ... već četiri desetljeća djeca navode gubitak očeva kao najnegativniji ishod razvoda. *Čak i ako se nastave vidati* u većini odnosa bliskost slabi. *Ovo je primarno rezultat tradicionalnog obrasca kontaktiranja svaki drugi vikend i nevoljkog donošenja odluka o noćenju kod oca*, otpornima na promjene usprkos rastućem broju znanstvenih dokaza." (str. 66) (38).

Podijeljeno se roditeljstvo ne temelji na pretpostavci kako će sva djeca imati koristi od takve organizacije života, ni da neki drugi čimbenici ne pridonose dobrobiti djece nakon razvoda roditelja. Već je dugo poznato da fizičko zlostavljanje, nasilje, ovisnost o drogama, alkoholizam, mentalna retardacija roditelja malokad imaju pozitivan utjecaj na dijete (39). Roditelji s ovim karakteristikama bili bi loši kandidati za podijeljeno roditeljstvo. Ono što treba imati na umu jest da ti roditelji ne čine više od 8-15% razvedenih roditelja (40). Štoviše, plan roditeljstva samo je jedan od mnogih čimbenika koji utječu na dobrobit djece.

Među ostalim tu su: prihodi roditelja, stupanj obrazovanja roditelja, kvaliteta odnosa svakog od roditelja s djetetom, razina sukoba između roditelja i kvaliteta roditeljstva. U našem je društvu široko prihvaćeno mišljenje, a i istraživanja to potvrđuju, kako oba roditelja trebaju opsežno vrijeme s djecom kako bi uspostavili i održali kvalitetnu vezu i kvalitetno roditeljstvo. Podijeljeno roditeljstvo počiva na pretpostavci da se ovo načelo treba primjenjivati na djecu čiji roditelji ne žive zajedno, ali i na djecu iz cjelovitih obitelji.

Roditeljski sukob tijekom razvoda nije pouzdani prediktor budućih sukoba.

Svaka od tih studija bavi se barem jednim od četiri pitanja. Prvo, razlikuje li se većina roditelja s podijeljenim roditeljstvom značajno od ostalih razvedenih roditelja? Točnije, imaju li veće prihode ili su u većoj mjeri suradljivi i bez sukoba u odnosu na ostale razvedene roditelje. Drugim riječima, je li podijeljeno roditeljstvo primjenjivo samo na malu, odabranu skupinu roditelja? Drugo, postoje li ikakve prednosti za djecu koja žive prema modelu podijeljenog roditeljstva u usporedbi s ostalom djecom koja žive gotovo isključivo s majkom? Treće, kako adolescenti i mladi odrasli koji su odrasli u modelu podijeljenog roditeljstva i oni koji su odrasli u skrbi majke doživljavaju odluke koju su njihovi roditelji donijeli u vezi s organizacijom njihova života? Koji od ova dva plana roditeljstva smatraju da je bio u njihovunajboljem interesu? I četvrto, kakva je kvaliteta odnosa otac-dijete u obiteljima s podijeljenim roditeljstvom u odnosu na kvalitetu toga odnosa u obiteljima gdje djeca žive s majkom?

SUKOB I SURADNJA MEĐU RODITELJIMA

Prije rasprave o pitanju sukoba u obiteljima s podijeljenim roditeljstvom na umu treba imati bitne rezultate nekoliko istraživanja (41; 42). Prvo, stručnjaci društvenih znanosti, ni stručnjaci koji donose odluke o skrbi nad djetetom nisu i vjerojatno neće operacionalizirati (definirati) termin "visoka razina sukoba". On se odnosi na preširoki spektar ponašanja da bi bio od praktičnog značaja pri donošenju sudskih odluka o pravnoj skrbi ili roditeljskom vremenu. Termin se koristi na obiteljskim sudovima i znanstvenici ga koriste kako bi opisali sve što uključuje jaku ljutnju i nepovjerenje, trenutačne probleme u komunikaciji, česta neslaganja o odgoju djeteta, verbalno zlostavljanje,

ozljeđivanje i fizičko nasilje opasno po život. Drugo, sukob je najveći u vrijeme razdvajanja roditelja, vrijeme rasprave o sudskoj odluci, ili osporavanja sudske odluke o skrbi. Štoviše, roditelji se najčešće ne slažu oko toga koliki je sukob u njihovu odnosu. No, neovisno o definiciji, "visoki" se konflikt smanjuje nakon okončanja razvoda što ukazuje da razina sukoba tijekom razvoda nije pouzdan prediktor budućih sukoba. Treće, odvjetnici, suci i stručnjaci mentalnog zdravlja u sustavu obiteljskog pravosuđa koriste termin na previše široke, nekonzistentne i neprikladne načine. Tj. "sukob" postaje oružje koje roditelji koriste kako bi jedan drugoga lišili prava skrbi ili vremena provedenog s djetetom. Zato postoji velika motivacija jednog ili oboje roditelja za prikazivanjem razine sukoba daleko višom i težom no što ona zapravo jest. Četvrto, procjenjuje se kako je u najviše 8-12% razvedenih roditelja prisutna visoka razina sukoba – ona vrsta sukoba koja predstavlja opasnost za djecu, a koja najčešće proizlazi iz poremećaja ličnosti, ovisnosti o drogama ili alkoholu i iz psihičkih bolesti (40). Peto, iako sukob nikad ne čini dobro djetetu, roditeljsko neslaganje i verbalni sukobi nisu nužno štetni za dijete. Ovo se posebice odnosi na roditelje kod kojih sukob proizlazi iz iskrene želje oba razvedena roditelja da imaju aktivnu ulogu u djetetovu životu. Šesto, čak i kad se sukob događa i čini se nerješiv, paralelni plan roditeljstva može odrediti detalje i strukturu koja ograničava potrebu roditelja za uzajamnim kontaktom i komunikacijom te time smanjuje razinu sukoba. Konačno, mora se imati na umu da, kad se radi o odgoju djece, *neizbježno dolazi do sukoba među svim roditeljima*. Čak i najsretnije oženjeni parovi raspravljaju i izražavaju neslaganje oko odgoja djece. Zato od rastavljenih roditelja ne treba očekivati potpuno odsustvo sukoba da bi mogli dijeliti roditeljstvo.

Zbog svih ovih navedenih razloga brojni se stručnjaci djece razvedenih roditelja slažu kako se sukob nikad ne bi trebao uzimati kao razlog za ograničavanje vremena koje dijete provodi sa svakim od roditelja, osim ako taj sukob ne uključuje dokumentiranu povijest fizičkog nasilja ili zlostavljanja (38; 49; 51; 71; 99).

OBITELJI S PODIJELJENIM RODITELJSTVOM: SUKOB I SURADNJA

Ima li, u usporedbi s drugim razvedenim parovima, većina parova koji o djeci skrbe prema načelu podijeljenog roditeljstva suradljive, prijateljske odnose relativno bez sukoba? Jesu li ti

roditelji toliko prijateljski i bez sukoba da su od samog početka entuzijastični glede odluke o zajedničkoj fizičkoj skrbi? Ukratko, je li podijeljeno roditeljstvo moguće samo za malu, odabranu skupinu? Štoviše, ako kod većine ovih roditelja nema sukoba, komuniciraju, imaju prijateljski i suradnički odnos, ne treba li se onda sva eventualna korist za dijete pripisati izvrsnom roditeljskom odnosu, umjesto zajedničkoj fizičkoj skrbi? Kao što *Tablica 1.* pokazuje, mnogi roditelji koji su uspješni u podijeljenom roditeljstvu nemaju pretjerano prijateljski, suradnički ili odnos bez sukoba.

Najstarija longitudinalna studija, značajna Stanford Custody Study, dobra je polazišna točka. Studija je prikupljala podatke tijekom četiri godine i to kasnih 1980-ih, od 1100 razvedenih parova s 1386 djece. Od toga je bilo 92 obitelji s podijeljenim roditeljstvom. U početku gotovo 80% tih majki nije bilo za zajedničku fizičku skrb. Drugim riječima, podijeljeno roditeljstvo bilo je "prisilno". Većina je njih to nevoljko prihvatila. Štoviše, većina njih nije blisko surađivala u su-roditeljstvu, niti je imala značajno bolju komunikaciju od ostalih razvedenih

roditelja. Većina ih je imala distanciran roditeljski odnos nalik poslovnom, uz paralelni roditeljski odnos u kojem su komunicirali "prema potrebi". Od ostalih su se razvedenih parova roditelja razlikovali na dva načina. Prvo, oba roditelja obvezala su se da će otac aktivno sudjelovati u životu djece. Drugo, očevo fleksibilno radno vrijeme omogućavalo je djeci da žive s njim najmanje trećinu vremena. No u vezi sa suradnjom i sukobima, znanstvenici su zaključili: *"roditelji mogu dijeliti vrijeme s djetetom čak i kad uzajamno ne razgovaraju, ili kad se ne trude dogovoriti oko odgojnog okruženja u dva kućanstva."* (Maccoby & Mnookin, 1991., str. 292).

U pet manjih studija, provedenih 1980-ih godina, s ukupno 117 obuhvaćenih obitelji s podijeljenim roditeljstvom potvrđen je rezultat Standfordske studije. Mnogi se parovi, u rasponu od 20% (52) do 40% (53) do 50% (54), u početku nisu suglasili s dijeljenjem roditeljstva. Ukupna je kvaliteta odnosa ovih parova s podijeljenim roditeljstvom bila nešto bolja nego u ostalih parova, ali ih je većina imala zategnute, a ne prijateljske odnose.

Tablica 1. Karakteristike parova s podijeljenim roditeljstvom

Sukob & suradnja	Broj obitelji	Podijeljena u usporedbi sa samostalnom skrbi	Početno protivljenje podijeljenom roditeljstvu
Brotsky	40	slično	50% u sudski određenoj medijaciji
Cashmore			
CSA	440	tate ocjenjuju boljim/mame sličnim	
LSAC	84	slično	
CFC	123	nešto bolje	40%
Irving	75	nešto bolje	30%
Juby	112	slično	
Kaspiew	645	nešto bolje	
Kitterod	209	slično	
Kline	35	podijeljena lošija	100% u sudski određenoj medijaciji
Lodge	105	slično	
Luepnitz	11	slično	50%
Maccoby	92	slično	82%
Melli	595	nešto bolje	
Pearson	111	nešto bolje	40%
Spruijt	135	neznatno bolje	

Primjerice, tri godine nakon razvoda, 10% od 39 roditelja koji su dijelili skrb izjavilo je kako je njihov odnos bio "nemoguć" u usporedbi s 30% od 276 roditelja koji nisu dijelili skrb, a izjavili su to isto (55). U ovih pet studija kod roditelja koji su dijelili skrb nije bilo povijesti fizičkog nasilja kao što je to bio slučaj kod roditelja sa samostalnom skrbi. Mnogim roditeljima trebalo je vremena da nauče kako dobro provoditi zajedničku skrb. Ipak je većina uspjela, iako je sukob i dalje bio prisutan, a mnogi su se u početku protivili podijeljenoj skrbi.

Paralelni planovi roditeljstva ograničavaju komunikaciju i sukob.

U puno novijoj velikoj studiji u saveznoj državi Wiconsinu došlo se do sličnih zaključaka (56). Od velikog slučajnog uzorka kojeg je činilo 590 obitelji s podijeljenim stanovanjem i 590 obitelji sa samostalnom skrbi podaci su prikupljeni tri godine nakon razvoda. Otprilike je 15% parova u obje skupine opisalo svoj odnos "neprijateljskim". Većina je roditelja s podijeljenim roditeljstvom imala srdačan, ali više poslovni odnos, koji nije bio bez sukoba. Točnije, bilo je vjerojatnije da će sukob oko odgoja djeteta biti prisutan kod parova s podijeljenim roditeljstvom (50%) nego kod parova kod kojih je dijete živjelo isključivo s majkom (30%). Razumljivo, više je sukoba bilo u obiteljima s podijeljenim roditeljstvom budući da su ti očevi bili angažiraniji u odgoju djeteta od očeva čija su djeca živjela isključivo s majkom.

Međunarodna istraživanja potvrđuju američka

Međunarodna istraživanja potvrđuju američka istraživanja. U nizozemskoj studiji sukobi u 135 obitelji s podijeljenim roditeljstvom i u 350 obitelji sa samostalnom skrbi ostali su slični četiri godine nakon razvoda. S druge strane, kod roditelja koji su imali najmanje sukoba tijekom razvoda braka podijeljeno roditeljstvo bilo je vjerojatnije (5). Slično, u velikoj studiji u Australiji kod 20% od ukupno 645 obitelji s podijeljenim roditeljstvom sukobi i udaljeni odnosi bili su prisutni i 3 godine nakon razvoda braka (57). U manjoj studiji, također u Australiji, u kojoj je sudjelovalo 105 parova sa zajedničkom i 398 parova sa samostalnom skrbi, tek trećina parova iz svake skupine izvijestila je o suradljivom odnosu. Tek 25% sa zajedničkom i 18% sa samostalnom skrbi izvijestilo je o prijateljskom odnosu dok je 8% prve i 15% druge grupe izvijestilo o "puno sukoba" (58). U manjoj studiji u kojoj je sudjelovalo 20 britanskih i 15

francuskih očeva većina njih nije imala suradljiv i prijateljski odnos s majkom djeteta. Ovi parovi primjenjivali su paralelno roditeljstvo s malo ili nimalo komunikacije iako je polovica od ukupno 60 djece bila mlađa od pet godina (10).

Zajednička skrb po sudskoj odluci ili medijacijom

Još jedno pitanje vezano uz sukobe jest: može li roditeljski plan podijeljenog roditeljstva uspjeti ako su parovi u sukobu oko toga hoće li ili neće dijeliti skrb? Ako je plan donesen sudski ili putem medijatora ili odvjetnika može li to djetetu ipak koristiti? U sedam studija koje su prikupljale ove podatke odgovor je "da", kao što je prikazano u Tablici 1. Unatoč činjenici da mnogi roditelji u početku nisu bili za plan podijeljenog roditeljstva, njihova djeca imala su više pozitivnih ishoda na mjerama dobrobiti od djece koja su živjela samo s majkom. Zajednička skrb nije bio prvi izbor velikog broja roditelja i to u rasponu od 20% (52), 40% (53; 59; 60), 50% (54; 61) do 82% (62). Iako je razumno pretpostaviti da je roditeljima koji se od početka slažu o podjeli skrbi ostvarivanje plana roditeljstva lakše, ovih sedam studija pokazuje kako podijeljeno roditeljstvo može koristiti djeci i kako ono može uspjeti čak i kad jedan od roditelja u početku nije za takav plan.

Ukratko, parovi s podijeljenim roditeljstvom, općenito nisu bez sukoba, njihov odnos nije naročito prijateljski, ni na visokoj razini suradnje. Također, značajan broj roditelja nije bio suglasan s podijeljenim roditeljstvom, ali su u tome ipak uspjeli. S druge strane, roditelji koji dijele skrb rijetko su imali sukobe koji su dosizali razinu fizičkog nasilja, zlostavljanja, ili zastrašujućih prijetnji.

PRIHODI I DRUGI RAZLIKOVNI ČIMBENICI

Ako prisustvo prijateljski i suradnički odnosa neopterećen sukobima i početno zajedničko entuzijastično stajalište glede modela podijeljenog roditeljstva nisu apsolutno potrebni za uspjeh parova u podijeljenom roditeljstvu, postoje li neki drugi čimbenici koji ih izdvajaju od ostalih? Kad se radi o prihodima, neupitno je da kod podijeljenog roditeljstva oba roditelja moraju imati dovoljno novca za održavanje dva doma pogodna za djecu. Oba roditelja također moraju imati dovoljno fleksibilno radno vrijeme kako bi djeca mogla živjeti s njima više od par vikenda mjesečno. Budući da visoko obrazovani ljudi pretežno imaju veće prihode i budući da poslovi koji donose veće prihode imaju fleksibilnije radno

vrijeme prilagođenije obitelji, vjerojatnije je da će roditelji s većim prihodima i višim stupnjem obrazovanja imati plan podijeljenog roditeljstva. Dakle, vjerojatnije je da će roditelji s većim prihodima, fleksibilnijim radnim vremenom i višim obrazovanjem imati obitelji s podijeljenim roditeljstvom (55; 58; 63; 64).

Ovo ne znači da je većina roditelja s podijeljenim roditeljstvom fakultetski obrazovana ili financijski dobrostojeća. Većina nije. Općenito govoreći, roditelji s podijeljenim roditeljstvom imaju prihode i stupanj obrazovanja slične ostalim razvedenim roditeljima (10; 54; 56; 59; 62). S druge strane, u nacionalnom istraživanju 758 kanadskih obitelji, pokazalo se vjerojatnijim da će majke bez visokog obrazovanja dijeliti roditeljsku skrb nego visokoobrazovane majke. Moguće je da su ove majke željele više vremena da bi dovršile svoje obrazovanje (64). Ili je možda zajednička skrb popularnija među roditeljima s nižim stupnjem obrazovanja. Primjerice, u saveznoj državi Wisconsin unazad nekoliko godina podijeljeno je roditeljstvo naraslo među obiteljima s nižim prihodima (65). U svakom slučaju, zajednička skrb nije samo za dobrostojeće visoko obrazovane roditelje. Nedavna velika studija kojom je u saveznoj državi Wisconsin obuhvaćeno 1180 obitelji ilustrira upravo to (Melli & Brown, 2008.). U obiteljima s podijeljenim roditeljstvom prosječni godišnji prihod razvedenog oca iznosio je 40.000\$ (30% ih je bilo s fakultetskom diplomom) dok je u drugim obiteljima prosječni prihod oca iznosio 32.000\$ (25% ih je bilo s fakultetskom diplomom). Prihodi i razina obrazovanja majki približno su isti, a iznose 23.000\$ i 22.000\$ dok je samo 15% majki iz obje skupine imalo diplomu fakulteta.

Zanimljivo, fakultetski obrazovani očevi možda su u manjoj mjeri od drugih očeva spremni čuti djetetovo mišljenje o planu zajedničkog roditeljstva. U Norveškoj studiji koja je uključivala 527 razvedena roditelja od kojih je polovica dijelila skrb, očevi s najnižim postignutim stupnjem obrazovanja bili su dvostruko spremniji dati djetetu priliku da kaže koliko vremena želi provesti s kojim roditeljem nego što su to bili fakultetski obrazovani očevi. Majčin stupanj obrazovanja nije bio relevantan. Moguće je da su očevi s fakultetskim obrazovanjem bili više uključeni u život djece prije razdvajanja obitelji te su bili posvećeniji tomu da i nastave živjeti s njima. Ili je moguće da su ovi očevi više znali o važnosti oca u djetetovu životu. Neovisno o očevu stupnju obrazovanja, mišljenje adolescenata uvažavalo se više nego

mišljenje mlađe djece. Tako su i očev stupanj obrazovanja i dob djeteta igrali važnu ulogu u određivanju plana roditeljstva (7).

Štoviše, i drugi čimbenici osim prihoda i stupnja obrazovanja povezani su s odlukom roditelja da dijele roditeljstvo. Velika kanadska studija na 758 razvedenih obitelji u kojima je 16% djece živjelo u dva kućanstva ilustrira nekoliko ovih čimbenika. Majke s podijeljenim roditeljstvom češće su imale partnere (često je to bio netko od prije razvoda) i bile su sklonije kliničkoj depresiji. Moguće je da su ove majke bile spremnije dijeliti roditeljstvo jer im je trebalo više vremena bez djeteta kako bi dovršile obrazovanje ili kako bi bile s novim partnerima. Za depresivne majke moguće je da im je život s djetetom koje je cijelo vrijeme s njima ili previše zastrašujući ili od njih zahtijeva previše (64).

Također se čini kako spol djeteta igra ulogu u roditeljskoj odluci o dijeljenju skrbi. Malo je vjerojatnije da će sinovi živjeti u dva doma nego kćeri. Moguće je da se ovo događa jer se majke osjećaju manje sposobnima same odgajati sinove. Moguće je i da se očevi i sinovi osjećaju ugodnije živjeti zajedno nego očevi i kćeri. Osim toga, očevi općenito imaju bliskije veze sa sinovima nego majke i nego što imaju s kćerima prije razdvajanja roditelja (69).

BIBLIOGRAFIJA:

1. Kelly, J. (2007) Children's living arrangements following divorce. *Family Process* 46, 35-52.
2. George, T. (2008) Residential time summary reports. Washington State Center for Court Research, Olympia, WA.
3. Venohr, J., and Kaunelis, R. (2008) Child support guidelines. *Family Court Review* 43, 415-428.
4. Smyth, B. (2009) A 5 year retrospective of shared care research in Australia. *Journal of Family Studies* 15, 36-59.
5. Spruijt, E., and Duindam, V. (2010) Joint physical custody in the Netherlands and the well being of children. *Journal of Divorce & Remarriage* 51, 65-82.
6. Skinner, C., Bradshaw, J., and Davidson, J. (2007) Child support policy: An international perspective. The Stationery Office, London, England.
7. Skjorten, K., and Barlindhaug, R. (2007) The involvement of children in decisions about shared residence. *International Journal of Law, Policy and Family* 21, 373-385.
8. Singer, A. (2008) Active parenting or Solomon's justice? Alternating Residence in Sweden for children With separated parents. *Utrecht Law Review* 4, 35-47.

9. Toulemon, L. (2008) Two home family situations of children and adults. Institute of National Demographics, Paris.
10. Masardo, A. (2009) Managing shared residence in Britain and France: Questioning a default primary carer model. In *Social Policy Review* (Rummery, K., Greenland, F., and Holden, C., Eds.) pp 197-214, Polity Press, Bristol.
11. Trinder, L. (2010) Shared residence: review of recent research evidence. *Family Law* 40, 1192-1195.
12. Amato, P., and Gilbreth, J. (1999) Nonresident fathers and children's well being: a meta-analysis. *Journal of Marriage and Family* 61, 557-573.
13. Amato, P., and Dorius, C. (2012) Fathers, children and divorce. In *The Role of the Father in Child Development* (Lamb, M., Ed.) pp 177-201, John Wiley & Sons, New York.
14. Aquilino, W. (2010) Noncustodial father child relationship from adolescence into young adulthood. *Journal of Marriage and Family* 68, 929-945.
15. Dunn, J., Cheng, H., O'Connor, T., and Bridges, L. (2004) Children's perceptions on their relationships with nonresident fathers. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 45, 553-566.
16. Harvey, J., and Fine, M. *Children of divorce* (2010) Routledge, New York.
17. Laumann, L., and Emery, R. (2000) Distress among young adults from divorced families. *Journal of Family Psychology* 14, 671-687.
18. Peters, B., and Ehrenberg, M. (2008) The influence of parental separation on father-child relationships. *Journal of Divorce & Remarriage* 49, 78-108.
19. Schwartz, S., and Finley, G. (2005) Divorce variables as predictors of young adults fathering reports. *Journal of Divorce and Remarriage* 44, 144-164.
20. Struss, S., Pfeiffer, C., Preus, U., and Felder, N. (2001) Adolescents perceptions of visitation arrangements. *Journal of Divorce & Remarriage* 35, 75-89.
21. Berg, E. (2003) Effects of closeness to custodial parents and nonresident parents on adolescent self esteem. *Journal of Divorce & Remarriage* 40, 69-86.
22. Dunlop, R., Burns, S., and Bermingham, S. (2001) Parent child relations and adolescent self image following divorce. *Journal of Youth and Adolescence* 30, 117-134.
23. Carlson, M. (2006) Family structure, father involvement and adolescent outcomes. *Journal of Marriage and Family*, 68, 137-154.
24. Coley, R., and Medeiros, B. (2007) Nonresident father involvement and delinquency. *Child Development* 78, 132-147.
25. King, V., and Soboleski, D. (2006) Nonresident fathers' contributions to adolescent well-being. *Journal of Marriage and Family*, 68, 537-557.
26. Menning, C. (2006) Nonresident fathering and school failure. *Journal of Family Issues* 27, 1356-1382.
27. Menning, C. (2006) Nonresident fathers' involvement and adolescents' smoking. *Journal of Health and Social Behavior* 47, 32-46.
28. Booth, P., Scott, M., and King, V. (2010) Father residence and adolescent problem behavior *Journal of Family Issues* 3, 585-605.
29. Cashmore, J., Parkinson, P., and Taylor, A. (2008) Overnight stays and children's relationships with parents after divorce. *Journal of Family Issues* 29, 707-733.
30. Emery, R. *The truth about children and divorce* (2004) Viking, New York.
31. Finley, G., and Schwartz, S. (2007) Father involvement and young adult outcomes. *Family Court Review* 45, 573-587.
32. Marquardt, E. *Between two worlds: Inner lives of children of divorce* (2005) Crown, New York.
33. Smith, A. (2003) Re-thinking children's involvement in decision making. *Family Law Journal* 259, 259-266.
34. Fabricius, W. V., (2003) Listening to children of divorce. *Family Relations* 52, 385-396.
35. Parkinson, P., Cashmore, J., and Single, J. (2005) Adolescents' views on the fairness of parent Arrangements after separation. *Family Court Review* 43, 430-445.
36. Shulman, S., et al. (2001) How young adults perceive parental divorce. *Journal of Divorce and Remarriage* 34, 3-17.
37. Braithwaite, D., and Baxter, L. (2006) You're my parent but you're not. *Journal of Applied Communication Research* 34, 30-48.
38. Kelly, J. (2012) Risk and protective factors for children of divorce. In *Parenting plan evaluations: Applied research for the family court* (Kuehnle, K., and Drozd, L., Eds.) pp 145-173, Oxford University Press, New York.

39. Lamb, M. Role of the father in child development (2010) Wiley, New York.
40. Johnston, J., Roseby, V., and Kuehnle, K. In the name of the child: Understanding and helping children of conflicted and violent divorce (2009) Springer, New York.
41. Birnbaum, R., and Bala, N. (2010) Toward the differentiation of high conflict families: An analysis of social science research and Canadian case law. *Family Court Review* 48, 403-416.
42. Birnbaum, R., and Fidler, B. (2010) The emergence of parallel parenting orders. *Canadian Family Law Quarterly*, 111-121.
43. Emery, R., Otto, R., and O'Donohue, W. (2005) Assessment of child custody evaluations. *Psychological Science in the Public Interest* 6, 1-29.
44. Afi fi, T., and Hamrick, K. (2006) Risk and resiliency in postdivorce families. In *Handbook of Divorce* (Fine, M., and Harvey, J., Eds.) pp 435-457, Routledge, New York.
45. Ahrons, C. (2007) Family ties after divorce. *Family Process* 46, 53-65.
46. Amato, P., and Dorius, C. (2010) Fathers, children and divorce. In *Role of the Father in Child Development* (Lamb, M., Ed.) Wiley & Sons, New York.
47. Buchanan, C., and Maccoby, E. Adolescents after divorce. (1996) Harvard University, Cambridge, Massachusetts.
48. Emery, R., Sbarra, D., and Grover, T. (2005) Divorce Mediation. *Family Court Review* 43, 22-37.
49. Fabricius, W., Braver, S., Diaz, P., and Velez, C. (2010) Custody and parenting time. In *The role of the father in child development* (Lamb, M., Ed.) John Wiley & Sons, New York.
50. Gunnoe, M., and Braver, S. (2001) Effects of joint legal custody on mothers, fathers, and children. *Law and Human Behavior* 25, 25-43.
51. Sandler, I., Miles, J., Cookston, J., and Braver, S. (2008) Effects of parenting in high and low conflict divorces. *Family Court Review* 46, 282-296.
52. Irving, H., and Benjamin, M. (1991) Shared and sole custody parents. In *Joint custody and shared parenting* (Folberg, J., Ed.) pp 114-132, Guilford Press, New York.
53. Brotsky, M., Steinman, S., and Zimmelman, S. (1991) Joint custody through mediation. In *Joint custody and shared parenting* (Folberg, J., Ed.) pp 167-186, Guilford, New York.
54. Luepnitz, D. (1991) Maternal, paternal and joint custody. In *Joint custody and shared parenting* (Folberg, J., Ed.) pp 105-113, Guilford Press, New York.
55. Pearson, J., and Thoennes, N. (1991) Child custody and support after divorce. In *Joint custody and shared parenting* (Folberg, J., Ed.) pp 185-209, Guilford Press, New York.
56. Melli, M., and Brown, P. (2008) Exploring a new family form — the shared time family. *International Journal of Law, Policy and Family* 22, 231-269.
57. Kaspiew, R., Gray, M., Weston, R., Moloney, L., Hand, K., and Qu, L. (2009) Evaluation of 2006 family law reforms in Australia. Australian Institute of Family Studies, Sydney, Australia.
58. Lodge, J. and Alexander, M. (2010) Views of adolescents in separated families. pp 1-77, Australian Institute of Family Studies, Sydney, Australia.
59. Cashmore, J. and Parkinson, P. (2010) Shared care parenting arrangements since the 2006 family law reforms. University of New South Wales Social Research Centre, Sydney, Australia.
60. Pearson, J., and Thoennes, N. (1991) Child custody and child support after divorce. In *Joint custody and shared parenting* (Folberg, J., Ed.) pp 185-209, Guilford Press, New York.
61. Kline, M., Tschann, J., Johnston, J., and Wallerstein, J. (1989) Children's adjustment in joint and sole physical custody families. *Developmental Psychology* 25, 430-438.
62. Maccoby, E., and Mnookin, R. *Dividing the child* (1992) Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts.
63. Kitterod, R. and Lyngstad, J. (2011) Untraditional caring arrangements among parents living apart in Norway. Pp 1-32, Statistics Norway, Research Department, Oslo, Norway.
64. Juby, J., Burdais, C., and Gratton, N. (2005) Sharing roles, sharing custody. *Journal of Marriage and Family* 67, 157-172.

65. Cook, S. and Brown, P. (2006) Recent trends in children's placement in divorce. University of Wisconsin, Madison.
66. Grall, T. (2006) Custodial mothers and fathers. In Current population reports pp 60-230, Census Bureau, Washington, DC.
67. Stamps, K., Booth, A., and King, V. (2009) Adolescents with nonresident fathers: Are daughters more disadvantaged than sons? *Journal of Marriage and the Family* 71(3), 650-662.
68. McIntosh, J., Smyth, B., Kelaher, M., and Wells, Y. L. C. (2010) Post separation parenting arrangements: outcomes for infants and children. Australian Government, Sydney, Australia.
69. Nielsen, L. *Fathers and Daughters: Contemporary Research and Issues* (2012) Routledge, New York.
70. Frieman, B. (2007) Helping professionals understand challenges of noncustodial parents. *Journal of Divorce and Remarriage* 39, 167-173.
71. Kruk, E. (2010) Parental and social institutional responsibilities to children's needs after divorce. *Journal of Men's Studies* 18, 159-178.
72. Stone, G., and Dudley, J. *Fathering at risk: Helping nonresidential fathers* (2006) Men's Studies Press, Harriman, Tennessee.
73. Peeples, R., Reynolds, S., and Harris, C. (2008) Factors that inhibit successful mediation in high conflict custody cases. *Wake Forest Law Review* 43, 505-525.
74. Braver, S., Cookston, J., and Cohen, B. (2002) Experiences of family law attorneys with current Divorce practice. *Family Relations* 51, 325-334.
75. Dotterweich, D. (2000) Attitudes regarding gender bias in child custody cases. *Family and Conciliation Courts Review* 38, 208.
76. Stamps, L. (2002) Maternal preference in child custody decisions. *Journal of Divorce and Remarriage* 37, 1-12.
77. Wallace, S., and Koerner, S. (2003) Influence of family factors on judicial decisions in contested custody cases. *Family Relations* 52, 180-188.
78. Williams, G. (2007) Judicial response to joint custody statutes. Law and Society Conference, Las Vegas, Nevada.
79. Braver, S., Ellman, I., Votruba, A., and Fabricius, W. (2011) Lay judgments about child custody after divorce. *Psychology, Public Policy and Law* 17, 212-238.
80. Mnookin, R., and Kornhauser, L. (1979) Bargaining in the shadow of the law: The case of divorce. *Yale Law Journal* 88, 950-997.
81. Fabricius, W., and Luecken, L. (2007) Postdivorce living arrangements, parent Conflict and physical health for children of divorce. *Journal of Family Psychology* 21, 195-205.
82. Campana, K., Henderson, S., and Stolberg, A. (2008) Parenting styles and children's adjustment to divorce. *Journal of Divorce & Remarriage* 48, 1-20.
83. Lee, M. (2002) Children's adjustment in maternal and dual residence arrangements. *Journal of Family Issues* 23, 671-687.
84. Prazen, A., Wolfinger, N., Cahill, C., and Jones, L. (2011) Joint physical custody and neighborhood friend
85. Jablonska, B., and Lindberg, L. (2007) Risk behaviors and mental distress among adolescents in different family structures. *Social Psychiatry and Epidemiology* 42, 656-663.
86. Breivik, K., and Olweus, D. (2006) Adolescent's adjustment in four family structures. *Journal of Divorce & Remarriage* 44, 99-124.
87. Haugen, G. (2010) Children's perspectives on shared residence. *Children and Society* 24, 112-122.
88. Neoh, J., and Mellor, D. (2010) Shared parenting: Adding children's voices. *Journal of Child Custody* 7, 155-175.
89. Bjarnason, T. A. A. (2012) Joint physical custody and communication with parents: A cross national study of children in 36 western countries. *Journal of Comparative Family Studies* 42, 871-890.
90. Bjarnason, T. A. A. (2010) Life satisfaction among children in different family structures: A comparative study of 36 Western countries. *Children and Society* 26, 51-62.
91. Fabricius, W., Diaz, P., and Braver, S. (2011) Parenting time, parent conflict and children's physical health after divorce. In *Parenting plan evaluations: Applied research for the family court* (Kuehnle, R., and Drozd, R., Eds.) pp 100-130, Oxford University Press, Cambridge, England.

92. Janning, M., Laney, J., and Collins, C. (2010) Spatial and temporal arrangements: Young adults' postdivorce experiences. *Journal of Divorce & Remarriage* 51, 413-427.
93. Frank, H. (2007) Young adults' relationships with parents: Marital status, conflict and post divorce predictors. *Journal of Divorce and Remarriage* 46, 105-124.
94. Fullerton, T. (2009) Shared parenting hurting children. *Lateline, ABC News*.
95. Fehlberg, B., Smyth, B., Maclean, M., and Roberts, C. (2011) Caring for children after parental separation: Would legislation for shared parenting time help children? *International Journal of Law, Policy and the Family*, 116.
96. Gilmore, S. (2010) Shared parenting: the law and the evidence. *Seen and Heard* 20, 21-35.
97. Harris, S. (2011) Resisting the march towards 50/50 shared residence. *Journal of Social Welfare and Family Law* 32, 257-274.
98. Kerns, S., and Prinz, R. (2012) Coparenting children with attention deficit disorders and disruptive behavior disorders. In *Parenting plan evaluations: applied research for the family court* (Kuehnle, K., and Drozd, L., Eds.) pp 330-369, Oxford University Press, New York.
99. Lamb, M. (2012) Critical analysis of research on parenting plans and children's well-being. In *Parenting plan evaluations: Applied research for the family court* (Kuehnle, K., and Drozd, L., Eds.) pp 214-246, Oxford University Press, New York.
100. Parkinson, P., and Cashmore, J. (2011) Parenting arrangements for young children: Messages for research. *Australian Journal of Family Law* 25, 236-257.
101. Weiss, L. (2008) Wheezing in children. *American Family Physician* 15, 1109-1114.
102. Carmo, B. (2009) Minor psychiatric disorders in mothers and asthma in children. *Social Psychiatry and Epidemiology* 4, 416-420.
103. Reyes, M. (2011) Relationship between maternal demoralization, wheeze and immunoglobulin in inner city children. *Journal of Allergy, Asthma and Immunology* 107, 42-49.
104. Smart, C. *The changing experience of childhood: Families and divorce* (2001) Polity Press, Cambridge, England.
105. Cloutier, R., and Jacques, C. (1997) Evolution of custody arrangements. *Journal of Divorce and Remarriage* 28, 17-33.
106. Berger, L., Brown, P., Joung, E., Melli, M., and Wimer, L. (2008) Stability of child physical placements after divorce. *Marriage and Family* 70, 273-283.